

УДК 373.2-37.014.3

**DESIGNING THE EDUCATIONAL SPACE OF A PRESCHOOL
EDUCATION INSTITUTION AS A CONDITION FOR CHILD
DEVELOPMENT****ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ДИТИНИ****Kramska Z. / Крамська З.М.**

Ph.D. / доктор філософії

*Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College of
Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»**КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г.Шевченка Черкаської обласної ради»***Rorychenko S. / Попиченко С.С.**

с.р.с.,ас.проф./к.пед.н., доцент,

*Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини**Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University*

Анотація. У статті узагальнено основні положення за напрямками, що стосуються розвитку особистості дитини. Запропоновано характеристики система дошкільної освіти України. Представлено принципи проектування освітнього простору Впровадження у практику технології педагогічного проектування забезпечує створення сприятливого середовища, спрямованого на відкриття, актуалізацію ресурсів творчого розвитку особистості дитини, створює самобутню ситуацію розвитку особистості дитини з урахуванням реальних педагогічних ресурсів.

Ключові слова: педагогічне проектування освітнього простору, заклад дошкільної освіти.

Вступ. Актуалізація проблеми підготовки дитини до школи вимагає від педагогічних колективів закладів дошкільної освіти відповідності сучасним тенденціям розвитку, конкурентоспроможності в умовах, що відповідають соціальним запитам суспільства і батьків. Важливою умовою підвищення якості освіти, її доступності є спадкоємність дошкільної і початкової ланок, спрямованої на створення і збереження у дитини цілісної картини світу.

Основний текст.

Основні положення, що стосуються розвитку особистості дитини, можна згрупувати за напрямками:

- 1) розвиток допитливості у дитини дошкільного віку як основи розвитку пізнавальних здібностей майбутнього учня початкової школи;
- 2) формування творчої уяви як напряму інтелектуального і особистісного розвитку дитини;
- 3) розвиток уміння спілкуватися з дорослими й однолітками – як однієї з необхідних умов успішності освітньої діяльності.

Система дошкільної освіти в Україні має *характеристики*:

- для споживача освітньої послуги (дитина) якість умов освітнього процесу є пріоритетною, а для замовника (батьки дитини) – суб'єктивною;
- відсутність формалізованого результату щодо завершення освітньої програми;

- несаможієність споживача послуг;
- низька мобільність дітей.

Також наявні *недоліки* у системі фінансово-економічних відношень закладів дошкільної освіти:

- ✓ не розподілено сфери відповідальності між виконавцем та замовником освітніх послуг;
- ✓ фінансується заклад, а не освітні послуги;
- ✓ відсутній взаємозв'язок між бюджетними витратами та обсягом і якістю послуг;
- ✓ заробітна плата педагогів не залежить від інтенсивності та якості освітніх послуг;
- ✓ чинна система фінансування дошкільної освіти породжує соціальну несправедливість:
- ✓ у різних закладах дошкільної освіти різний обсяг коштів на одного вихованця;
- ✓ частина замовників не має можливості скористатися бюджетною освітньою послугою.

Наведені положення свідчать, що вирішення проблеми повинно відбуватись за двома напрямками узгодження:

- мети і змісту дошкільної освіти;
- змісту і способів пізнавальної діяльності дошкільників на різних вікових етапах.

Ефективне *оновлення дошкільної освіти* пов'язано з :

- особистісно-зорієнтованою концепцією (І.Бех, І.Якиманська тощо);
- культурологічним підходом в освіті (В. Біблер тощо).

Пріоритетним у вирішенні цієї проблеми є єдиний підхід до побудови освітнього процесу, включаючи технологію оцінювання якості освіти. Це дозволяє створити у закладах дошкільної освіти єдиний освітній простір.

Конкурентоспроможність системи дошкільної освіти – це її перевага щодо інших аналогічних об'єктів, яка характеризується вмінням задовольняти освітні потреби населення за рахунок надання відповідних послуг; актуалізувати свою діяльність відповідно до чинного правового, нормативно-методичного, інформаційного психолого-педагогічного забезпечення[4]. Освітня ідея сформульована як розвиток індивідуальних можливостей дитини у різних аспектах людського життя, становлення основ внутрішньої свободи і самостійності дитини у відносинах з оточуючими людьми і середовищем. Заклади дошкільної освіти – розвивальні і охоронні з погляду фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я дитини.

Під розвивальним освітнім середовищем розуміємо спеціально змодельовані умови, що забезпечують різноманітні варіанти вибору шляху розвитку і дорослішання особистості. Створення освітнього середовища дозволяє дитині усвідомити власні можливості, виявити ініціативу і всесторонньо реалізувати себе завдяки вирішенню *завдань*:

- визначити специфіку гармонії дитини і освітнього простору, причини можливого конфлікту між ними, позначити межі прояву цього конфлікту;

- виявити властивості і характеристики освітнього простору і процесу його створіння, провести на цьому ґрунті критичний аналіз сучасного стану взаємодії дитини і предметного світу;
- розглянути процес проектування як систему, що охоплює дитину, яка має певні психічні риси;
- проаналізувати методи проектування предметного середовища для подальшого включення цих методів до моделі проектування освітнього простору;
- виявити структурні елементи моделі проектування освітнього простору і визначити характер їх взаємозв'язку.

Розглядаючи освітній простір як систему чинників, його створення можливо, якщо:

- модель освітнього простору охоплює функціонально пов'язані зовнішні і внутрішні компоненти;
- модель зв'язана з елементами предметно-просторового середовища і сучасних інноваційних педагогічних технологій;
- проектування і реалізація освітнього простору орієнтовано на показники особистісного розвитку і зростання дитини і педагога.

У закладах дошкільної освіти використовуються традиційні і сучасні авторські підходи адаптовані до дошкільного віку інноваційні технології (Ш.Амонашвілі, С.Лисенкової, М.Монтессорі, Б.Нікітін та ін.). Реалізація моделі освітнього простору веде до особистісного розвитку і зростання як дитини, так і педагога. Це виражається по відношенню до дитини у:

- зниженні або відсутності загальної тривожності;
- емоційно-позитивному ставленні до інших людей, природи, себе;
- пізнавальної активності;
- прагненні створювати свій творчий продукт;
- підвищенні рівня самооцінки особистості дитини.

Закономірності педагогічного проектування освітнього простору пов'язано з розумінням його як інноваційного процесу, що проходить етапи локальних, модульних і системних змін з урахуванням зовнішніх і внутрішніх умов.

Принципи проектування освітнього простору охоплюють:

- 1) розвиток дошкільника в контексті особистісно-зорієнтованого підходу з урахуванням сензитивних періодів, провідних видів діяльності, творчого розвитку дитини;
- 2) урахування соціокультурного контексту проектування, його культуровідповідності та діалогічності;
- 3) збагачення умов розвитку від мономоделі середовища до середовища відкритого типу;
- 4) інтеграцію спілкування, пізнавальної, перетворювальної, оцінно-контрольної та інших видів діяльності дитини;
- 5) взаємодію соціокультурного досвіду, професійного, особистісного досвіду педагога і особистісного досвіду дитини;
- 6) співтворчість і співпраця всіх суб'єктів освітнього простору.

Проектування освітнього простору – складний багаторівневий процес, що реалізовує у взаємозв'язку діагностичну, проектно-нормативну, прогностичну, організаційно-координаційну, коректувальну, аналітико-інформаційну педагогічну діяльність.

Об'єктами проектування освітнього простору є: вихованість і навченість дітей, професійна компетентність і майстерність педагога, процеси педагогічної діяльності. Основними функціями управління проектуванням освітнього простору науковці вважають інформативну, мотиваційну, розвивавальну, координаційну. Сучасний освітній процес неможливий без інноваційного оновлення, залучення педагогічних технологій, апробації і адаптації до сучасних вимог нового змісту дошкільної освіти. Значну роль у розвитку освітнього простору, його відповідності гуманістичній парадигмі освіти посідає педагогічне проектування.

Педагогічне проектування розглядається як феномен, що виник у результаті взаємодії новітніх тенденцій у розвитку педагогічної теорії і інноваційної педагогічної практики, а також як компонент процесу рішення педагогічної проблеми [2]. Педагогічне проектування здійснюється як науково-теоретичне дослідження у послідовності: історія – методологія – теорія – технологія. Проектування освітньої системи припускає знання об'єктивних закономірностей процесу навчання, яка досягається як результат його теоретичного дослідження [1]. Проектування і здійснення перетворень у сучасному закладі дошкільної освіти здійснюються з урахуванням самодостатності, компенсаторних можливостей, здібності до саморозвитку соціокультурного освітнього простору закладу дошкільної освіти за рахунок його внутрішніх ресурсів.

Відмінною рисою педагогічного проектування є його спрямованість на створення і зміну організованих процесів розвитку, виховання і навчання. Воно дозволяє обґрунтовувати прогноз, розробку і реалізацію змін у конкретному педагогічному середовищі, які сприяють його вдосконаленню.

Під педагогічним проектуванням ми розуміємо професійну діяльність педагога, що ініціюється проблемою, яка охоплює строго впорядковану послідовність дій, які приводять до інновацій у практиці роботи з дітьми.

Висновки. Технологія педагогічного проектування припускає цілеспрямоване створення нових, доцільних форм діяльності спочатку за допомогою випереджаючих уявлень, а потім шляхом реалізації відповідного проекту. При такому підході доводиться не просто описувати те, що вже з'явилося у реальності, але створювати на основі теоретичного бачення то, чого до здійснення проектної роботи не було. Інноваційний 94процес нерозривно пов'язаний з педагогічним проектуванням.

Отже, впровадження у практику технології педагогічного проектування забезпечує створення сприятливого середовища, спрямованого на відкриття, актуалізацію ресурсів творчого розвитку особистості, завдяки технології педагогічного проектування у закладі дошкільної освіти може бути створено самобутню ситуацію розвитку особистості дитини з урахуванням реальних педагогічних ресурсів.

Література:

1. Галузінська М.І. Вплив активних методів навчання на активізацію пізнавальної діяльності майбутніх вчителів/ М.І. Галузінська, С.М.Слупіцька, Л.І.Поштарук.//Modern Scientific Researches, №14, грудень 2020. Білорусь.

2. Галузінська М.І. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів до впровадження креативних технологій навчання: монографія / М.І. Галузінська. Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. 185 с.

3. Haluzinska M.I Monograph..INNOVATIVE APPROACHES TO PERSONAL DEVELOPMENT AND HEALTH IMPROVEMENT Book 4. Part 10.2021. Karlsruhe, Germany.

4. Крамська З.М., Галузінська М.І. Педагогічна майстерність викладача вищої школи. Умань: Видавець Сочинський М.М., 2021. 238 с.

Literature:

1. Galuzinska M.I. The influence of active teaching methods on the activation of cognitive activity of future teachers/ M.I. Galuzinska, S.M. Slupitka, L.I. Poshtaruk.//Modern Scientific Researches, No. 14, December 2020. Belarus.

2. Galuzinska M.I. Theory and practice of training future teachers to implement creative learning technologies: monograph / M.I. Galuzinska Uman: VOC "Vizavi", 2020. 185 p.

3. Haluzinska M.I Monograph.. INNOVATIVE APPROACHES TO PERSONAL DEVELOPMENT AND HEALTH IMPROVEMENT Book 4. Part 10.2021. Karlsruhe, Germany.

4. Kramaska Z.M., Galuzinska M.I. Pedagogical skill of a teacher of a higher school. Uman: M.M. Sochinsky Publisher, 2021. 238 p.

Abstract. *The article summarizes the main provisions in areas related to the development of the child's personality. The characteristics of the preschool education system of Ukraine are offered. The principles of educational space design are presented. The implementation of pedagogical design technology in practice ensures the creation of a favorable environment aimed at the discovery and actualization of resources for the creative development of a child's personality, creates a unique situation for the development of a child's personality, taking into account real pedagogical resources.*

Keywords: *pedagogical design of educational space, preschool education institution.*